

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid

Functie officier van dienst
werkzaam bij de brandweer

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid

Voor je ligt de branchestandaard blijvende vakbekwaamheid voor de repressieve brandweerfunctie officier van dienst: een set van landelijke afspraken over de minimale kennis en vaardigheden die is vereist om in de praktijk op het niveau van officier van dienst te kunnen blijven functioneren. De branchestandaard beschrijft het vereiste vakbekwaamheidsniveau voor iedere officier van dienst in Nederland, ongeacht de veiligheidsregio waarin hij werkzaam is. De werkgever zal hier nog aanvullende eisen aan toevoegen, kijkend naar het verzorgingsgebied en de specifieke regionale risico's. Periodiek moet de officier van dienst aantonen dat hij nog steeds vakbekwaam is.

Aanleiding

Het Besluit personeel veiligheidsregio's gaat uit van de functie officier van dienst, werkzaam bij de brandweer. Omwille van de leesbaarheid gebruiken we in dit document de functieafkorting OvD en schrijven we in de hlvorm.

Kwalificatiedossier

Functie en werkomgeving

Deze branchestandaard blijvende vakbekwaamheid is ontwikkeld in het kader van het project Versterking Brandweeronderwijs (VBo). Met het deelproject 'Blijvende vakbekwaamheid' zijn in 2013 en 2014 branchestandaarden blijvende vakbekwaamheid voor tien repressieve brandweerfuncties¹ ontwikkeld.

De branchestandaard blijvende vakbekwaamheid voor de functie OvD is gebaseerd op het kwalificatiedossier 'officier van dienst, werkzaam bij de brandweer' (mei 2009).

In het kwalificatiedossier wordt de functie als volgt omschreven:

Functieomschrijving officier van dienst

De OvD bevindt zich tussen de bevelvoerder en de hoofdofficier van dienst (HOvD). De OvD vervult drie rollen. Deze rollen komen in elke OvD-functie voor. Elke rol brengt wel verschillende verantwoordelijkheden met zich mee en vereist andere competenties. De drie rollen van de OvD zijn:

- 1 A Bij basis monodisciplinair repressief optreden is de OvD eindverantwoordelijk voor de bestrijding van het incident.

¹ Functies manschap a, bevelvoerder, officier van dienst, hoofdofficier van dienst, voertuigbediener, chauffeur, gaspakdrager, verkennerv gevaarlijke stoffen, adviseur gevaarlijke stoffen, meetplanleider.

- B Bij grootschalig monodisciplinair repressief optreden is de OvD pelotonscommandant, en staat hij onder bevel van de compagniescommandant. Hij draagt eindverantwoordelijkheid voor de bestrijding van het incident in zijn pelotonsvak.
- 2 Bij basis multidisciplinair repressief optreden coördineert de OvD het multidisciplinaire overleg in het motorkapoverleg (GRIP 0). Indien noodzakelijk start de OvD het CoPI op en geeft hij hier leiding aan in afwachting van de HOvD. Hij heeft de operationele leiding en is als coördinator eindverantwoordelijk voor de multidisciplinaire inzet in de GRIP 0 situatie.
- 3 Bij grootschalig multidisciplinair repressief optreden vervult de OvD de rol van staffunctionaris in het CoPI, staffunctionaris in het actiecentrum brandweer of staffunctionaris in de sectie brandweer binnen het Regionaal Operationeel Team (afhankelijk van regionale afspraken). Hij adviseert, informeert en ondersteunt de HOvD.

Kerntaken In het kwalificatiedossier staat verder dat de OvD de volgende kerntaken heeft:

- 1 Geeft leiding aan brandweereenheden bij de bestrijding van het incident
- 2 Coördineert multidisciplinaire samenwerking
- 3 Informeert, ondersteunt en adviseert de HOvD

Daarnaast staan in het kwalificatiedossier competenties die de OvD nodig heeft om zijn taak succesvol te kunnen uitvoeren. Ook zijn keuzes en dilemma's beschreven die de OvD hierbij kan tegenkomen in de praktijk.

Ontwikkelaanpak
Werkplaatsen De branchestandaard blijvende vakbekwaamheid is ontwikkeld voor, door en met het brandweerveld. In een serie werkplaatsen is het werkveld zo veel mogelijk betrokken bij de ontwikkeling van de standaard. Vanuit iedere veiligheidsregio namen medewerkers deel: bevelvoerders, officieren van dienst, hoofdofficieren van dienst, vrijwilligers en beroeps. Ook docenten, instructeurs en oefenleiders waren betrokken, net zoals medewerkers van de Brandweeracademie, Brandweer Nederland en het Algemeen Brandweer Wedstrijd Comité (ABWC).

Met het kwalificatiedossier als vertrekpunt zijn in de werkplaatsen voor de functie OvD thema's en onderwerpen voor blijvende vakbekwaamheid benoemd. De uitkomsten van de werkplaatsen zijn vervolgens vertaald naar een branchestandaard blijvende vakbekwaamheid.

Uitgangspunten In het ontwikkeltraject hebben we verder nog de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het kwalificatiedossier is de basis voor vakbekwaam worden (opleiden) én voor vakbekwaam blijven (oefenen en bijscholen).
- Een OvD is vakbekwaam als hij nog steeds voldoet aan de eisen die zijn beschreven in het kwalificatiedossier en in de branchestandaard blijvende vakbekwaamheid.

- De oefenfilosofie zoals beschreven in de Herziene Leidraad Oefenen is in essentie goed en staat niet ter discussie.
- De branchestandaard mag niet leiden tot een grotere oefenbelasting voor OvD-en (een verplichte oefenruimte wordt zo klein mogelijk gehouden).
- De branchestandaard laat ruimte om meer regionaal risicogestuurd te oefenen en om oefen- en bijscholingsprogramma's meer op maat te maken (vrije oefenruimte wordt zo veel mogelijk benoemd).
- Waar mogelijk maken we gebruik van wat al is ontwikkeld in de regio's voor het waarnemen en meten van blijvende vakbekwaamheid, zoals normering of een waarderingssystematiek.

NLQF Voor de formulering van de branchestandaard is als referentiepunt het NLQF gekozen. Dit Nederlands kwalificatiekader is een systematische ordening van alle bestaande kwalificatieniveaus in Nederland en is een vertaling van het Europese kwalificatiekader voor een leven lang leren (EQF). Daarnaast is gebruik gemaakt van de taxonomie van Bloom: een indeling in kennisniveaus met bijbehorende werkwoorden en onderwerpen om aan te geven wat iemand moet beheersen op ieder niveau.

Herziene Leidraad Oefenen In de opzet, ordening en woordkeuze van de branchestandaard is verder zoveel mogelijk gekeken naar bestaande producten voor opleiden, examineren en oefenen, zoals opleidingsplannen, lesstof, beoordelingscriteria voor examens en oefenkaarten uit de Herziene Leidraad Oefenen.

Criteria De criteria in de branchestandaard zijn gebaseerd op de beoordelingscriteria voor examens van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) en de beoordelingscriteria voor brandweervaardigheidstoetsen van het ABWC. Ook is gekeken naar de beoordelingscriteria uit het kwalificatiedossier voor de keuzes en dilemma's die voor de OvD zijn beschreven. De regionale vakbekwaamheidsorganisaties kunnen de criteria van de branchestandaard gebruiken als referentiekader om de blijvende vakbekwaamheid van de OvD waar te nemen en te beoordelen.

Status en reikwijdte

De branchestandaard blijvende vakbekwaamheid voor de functie van OvD beschrijft de minimale kennis en vaardigheden die is vereist om in de praktijk op het niveau van OvD te kunnen blijven functioneren.

De standaard beschrijft daarmee het vereiste vakbekwaamheidsniveau voor iedere OvD in Nederland, ongeacht de veiligheidsregio waarin hij werkzaam is.

De branchestandaard blijvende vakbekwaamheid is in april 2015 vastgesteld door de Werkveldadviescommissie. Na vaststelling maakt de standaard een integraal onderdeel uit van het kwalificatiedossier 'officier van dienst, werkzaam bij de brandweer'.

Beheer en onderhoud

De Brandweeracademie is verantwoordelijk voor het ontwikkelen, beheren en onderhouden van kwalificatiedossiers voor brandweerfuncties. Afgesproken is dat tenminste één keer in de vijf of zes jaar een clusterwerkgroep onder regie van de Werkveldadviescommissie een kwalificatiedossier evalueert. Waar nodig wordt het kwalificatiedossier geactualiseerd of herzien.

Gelijktijdig met de evaluatie van het kwalificatiedossier wordt voor de branchestandaard blijvende vakbekwaamheid bekeken of actualisatie dan wel herziening nodig is.

Leeswijzer

Op de volgende pagina's vind je de branchestandaard blijvende vakbekwaamheid voor de functie OvD.

Hieronder leggen we kort uit hoe je de branchestandaard het beste kunt lezen.

Benaming van het onderdeel

Voor de OvD zijn er in totaal vijf onderdelen: de vier operationele taakgebieden en een algemeen onderdeel dat overstijgend is aan de operationele taakgebieden. Dit laatste onderdeel bevat kennis en vaardigheden die een OvD altijd nodig heeft, ongeacht het incident dat hij in de praktijk tegenkomt.

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
Voor de OvD zijn er twee thema's benoemd: 1) Risico's en veiligheid 2) Techniek en tactiek	Ieder thema heeft één of meerdere onderwerpen, bijvoorbeeld levensreddende handelingen of brandbestrijding.	Voor ieder onderwerp is omschreven wat er mee wordt bedoeld: wat verstaan we onder levensreddende handelingen en wat bedoelen we met brandbestrijding.	Voor ieder onderwerp zijn ook criteria benoemd: wat moet een OvD kennen en kunnen voor het betreffende onderwerp.

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid functie officier van dienst

Taakgebied overstijgend

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
Risico's en veiligheid	Veilig repressief optreden	De OvD analyseert risico's tijdens repressief optreden. Hij waarborgt voortdurend de veiligheid van eigen personeel, andere hulpverleningsdiensten en derden.	<p>Werkt veilig door het nemen van veiligheidsmaatregelen bij het uitvoeren van de inzet.</p> <p>Waarborgt de veiligheid van ploeg, hulpverleners en omgeving.</p> <p>Herkent de (in)directe gevaren bij het uitvoeren van de inzet.</p> <p>Neemt voorzorgsmaatregelen om uitbreiding van het incident te voorkomen.</p> <p>Houdt rekening met de mentale en fysieke belasting van de hulpverleners.</p> <p>Draagt zorg voor milieu en omgeving.</p> <p>Gaat om met agressief gedrag van omstanders.</p> <p>Gaat om met druk vanuit de omgeving.</p> <p>Blijft kalm tijdens de inzet.</p>
	Persoonlijke beschermingsmiddelen	De OvD gebruikt persoonlijke beschermingsmiddelen bij repressief optreden. Hij zet meetapparatuur/middelen in. Persoonlijke beschermingsmiddelen zijn: kleding, hoofd-, gehoor-, gezichts-, hand-, voetbescherming, adembeschermende middelen en meet-	<p>Kiest persoonlijke beschermingsmiddelen op basis van de repressieve inzet.</p> <p>Hanteert persoonlijke beschermingsmiddelen bij het uitvoeren van de inzet.</p>
Techniek en tactiek	Communicatie	De OvD maakt gebruik van beschikbare communicatiemiddelen en informatiebronnen. Hij rapporteert over resultaten van uitgevoerde werkzaamheden, geeft opdrachten aan de bevelvoerder(s) en controleert de effecten van uitgevoerde werkzaamheden. De OvD informeert en adviseert de HOvD, andere hulpverleningsdiensten en derden.	<p>Haalt informatie op over het incident.</p> <p>Geeft korte en heldere opdrachten aan de bevelvoerder(s).</p> <p>Informeert overige betrokken diensten (waterschap, milieudienst, etc.) over het incident.</p> <p>Draagt zorg voor het informeren van pers en publiek.</p> <p>Geeft een situatierapport (sitrap) aan het CoPI.</p> <p>Maakt als staffunctionaris deel uit van het CoPI.</p> <p>Gebruikt communicatiemiddelen/informatiebronnen.</p> <p>Vraagt naar resultaten naar aanleiding van de gegeven opdrachten.</p> <p>Past de etherdiscipline toe bij repressief optreden.</p>

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid functie officier van dienst

Taakgebied overstijgend (vervolg)

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
	Beeld-, oordeel- en besluitvorming	De OvD brengt de situatie in beeld door het ophalen van informatie. Hij vormt zich een oordeel over de situatie en onderbouwt dit oordeel op basis van vak-kennis en verkregen informatie. Hij neemt een besluit over de aanpak voor de bestrijding van het incident en onderbouwt dit besluit op basis van vak-kennis en verkregen informatie.	Beeldvorming: verzamelt relevante informatie over de melding.
			Beeldvorming: vormt zich op basis van de verzamelde infor-matie een beeld van het incident.
			Oordeelvorming: analyseert op basis van deze gegevens het incident, de effecten en verdere ontwikkelingen van het incident.
			Oordeelvorming: voert of laat ter plaatse een toetsende verkenning uitvoeren om het gevormde beeld te controleren.
			Oordeelvorming: stemt af met multipartners.
			Oordeelvorming: stelt vast wat de risico's en prioriteiten zijn.
			Oordeelvorming: stelt op basis van de verkenning het eerder gevormde beeld bij.
			Besluitvorming: maakt het inzetplan.
			Besluitvorming: vertaalt het inzetplan, zo snel mogelijk naar een daadwerkelijke inzet en stelt prioriteiten.
			Besluitvorming: anticipeert gedurende de inzet.
			Besluitvorming: monitort de samenwerking met multipartners.
			Besluitvorming: stelt totaalbeeld vast op basis van na-verkenning.
			Bouwt op een verantwoorde wijze af, rekening houdend met de object- en mensgebonden risico's.
	Leidinggeven en coördineren	De OvD geeft leiding aan brandweereenheden en coördineert multidisciplinaire samen-werking.	Neemt als eindverantwoordelijke ter plaatse de leiding over van de bevelvoerder(s).
			Stelt in overleg met zijn operationele diensten het multi-disciplinaire opschalingsniveau vast.
			Maakt een plan en verdeelt multidisciplinaire werkzaamheden.
			Maakt afspraken met niet-operationele diensten.
			Monitort multidisciplinaire werkzaamheden.
			Coördineert de opschaling en start het CoPI op.
	Procedures	De OvD past procedures toe tijdens repressief optreden.	Past procedures toe tijdens de inzet, en wijkt indien nodig van de standaardprocedure af.
			Analyseert de inzet op techniek en tactiek.

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid functie officier van dienst

Brandbestrijding

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
Risico's en veiligheid	Brandverloop en brandgedrag	De OvD schat de gevolgen in van repressief optreden bij brand. Hij herkent de fases van brandverloop waarin een brand zich ontwikkelt en het brandgedrag dat bij elke fase hoort.	Legt de gevolgen van het werken bij brand uit. Legt de fases van brandverloop uit. Legt de kenmerken van brandgedrag uit op basis van het RSTV-model.
	Constructies van objecten, installaties en voorzieningen	De OvD schat de gevolgen in van repressief optreden in objecten. Hij herkent de verschillende constructies van gebouwen en de bijbehorende instortingsgevaaren. Daarnaast herkent hij brandveiligheidsvoorzieningen en -installaties die aanwezig zijn in een object.	Legt de gevolgen van het werken in objecten uit. Legt de instortingsgevaaren van constructies van objecten uit. Legt preventieve maatregelen uit die zijn aangebracht in een object.
Techniek en tactiek	Brandbestrijding	De OvD heeft kennis van repressieve middelen en mogelijkheden bij brand.	Legt de verzorging van de waterwinning uit.
			Legt het opbouwen van het aflegsysteem uit.
			Legt blustechniek(en) uit.
			Legt ventilatietechniek(en) uit.
			Legt het gebruik van (blus)materialen uit.

Technische hulpverlening

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
Risico's en veiligheid	Verkeersongevallen	De OvD schat de gevolgen in van repressief optreden bij verkeersongevallen.	Legt de gevolgen van het werken bij verkeersongevallen uit. Legt het werkgebied bij technische hulpverlening uit.
	Beschadigde gebouwen	De OvD schat de gevolgen in van repressief optreden in of bij beschadigde gebouwen.	Legt de gevolgen van het werken in of bij beschadigde gebouwen uit.
	Hoogteverschillen	De OvD schat de gevolgen in van repressief optreden bij hoogteverschillen.	Legt de gevolgen van het werken bij hoogteverschillen uit.
Techniek en tactiek	Technische hulpverlening	De OvD heeft kennis van repressieve middelen en mogelijkheden bij technische hulp-verlening.	Legt stabilisatietechnieken uit.
			Legt bevrijdingstechnieken uit.

Branchestandaard blijvende vakbekwaamheid functie officier van dienst

Incidentbestrijding gevaarlijke stoffen²

Thema	Onderwerp	Omschrijving	Criteria
Risico's en veiligheid	Repressief optreden bij incidenten met gevaarlijke stoffen	De Ovd schat de gevolgen in van repressief optreden bij incidenten met gevaarlijke stoffen.	Legt de gevolgen uit van repressief optreden bij incidenten met gevaarlijke stoffen.
			Legt de procedure incidenten met gevaarlijke stoffen uit.
Techniek en tactiek	Gevaarlijke stoffen	De Ovd heeft kennis van repressieve middelen en mogelijkheden bij incidenten met gevaarlijke stoffen.	Legt gevarenklassen uit.
			Legt indicatie van gevaarlijke stoffen uit.
	Stabilisatie bij incidenten met gevaarlijke stoffen	De Ovd heeft kennis van repressieve middelen en mogelijkheden bij stabilisatie van een incident met gevaarlijke stoffen.	Legt stabilisatietechnieken uit.

Ondersteuning bij waterongevallen

Voor het operationele taakgebied Ondersteuning bij waterongevallen zijn geen thema's en onderwerpen benoemd. Deze zijn door de regio zelf in te vullen op basis van het regionale risicoprofiel.

² In 2014 heeft de RBC een nieuwe visie op incidentbestrijding gevaarlijke stoffen (IBGS) vastgesteld. Vanaf 2015 wordt deze nieuwe visie landelijk geïmplementeerd. Het zorg dragen voor aanpassing van kwalificatiedossiers, opleidingen en examens voor het taakgebied IBGS maakt onderdeel uit van het implementatietraject. Zodra duidelijk is welke inhoudelijke aanpassingen nodig zijn, wordt de branchestandaard Ovd voor het taakgebied IBGS door de Werkveldadviescommissie herzien.

Colofon

Project VBo De branchestandaard blijvende vakbekwaamheid voor de functie officier van dienst is ontwikkeld door het projectteam Blijvende vakbekwaamheid van het project Versterking Brandweeronderwijs (VBo), in nauwe samenwerking met de leden van de kerngroep van het Netwerk Vakbekwaamheid & Kennis, en met vele inhoudsdeskundigen uit het brandweerveld.

Leden projectteam
Blijvende vakbekwaamheid Annemarie Breur, projectleider
Kirsten Groote, projectmedewerker

Dit is een gezamenlijke uitgave van Brandweer Nederland en de Brandweeracademie.

adres Kemperbergerweg 783
6816 RW Arnhem

post Postbus 7010
6801 HA Arnhem

t (026) 355 24 00

versie 1.0, vastgesteld door de Werkveldadviescommissie, april 2015

